

"Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi" istiqaməti üzrə

İrəvanda Azərbaycan mətbuatının təməl daşı: "Lək-lək" satirik jurnalı

Səfəq NASİR

(Əvvəli ötən sayımızda)

"Lək-lək" hansı mövzulardan bəhs edirdi? Ədəbiyyat, siyasi lügətlər, xəbərlər, məzəhəkə elanları, satirik şeirlər, telegraf xəbərləri, şəhər aralığından qələmə alınmış yazılarında İrəvanın ictimai-siyasi mühiti, xalqın taleyi, mösət hayatı, ictimai qüsurları ilə bağlı maraqlı yazırlara yer verdi. Jurnal bir qayda olaraq keçmiş SSRİ-nin bir çox şəhərlərində nəşr olunacaq qəzət və jurnalların elanını dərc etmiş, öz səhifelerində maraqlı xəbərlərə yer vermişdir.

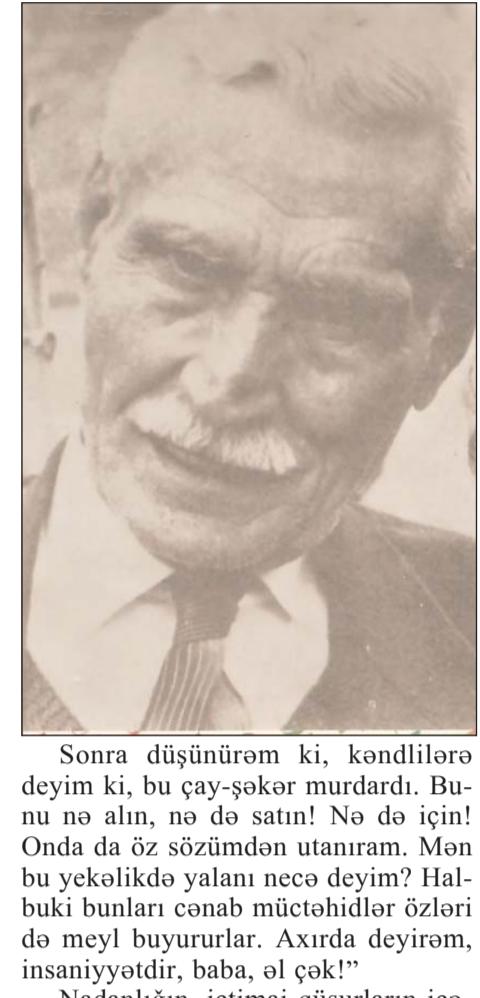
Jurnal elə ilk sayından İrəvanda azərbaycanlıların ictimai-mənəvi taleyi həssaslıqla işləndirməcəhəd etmişdir. Bu istiqamətdə fəaliyyət göstərən "Lək-lək" xalqın maddi-mənəvi geriliyinə yanır, milletinə xeyir verməyən, onun dərd-sərinə biganə qalan az-çox təhsil görmüş cavanların həyat tərzini müşahidə edir, naqışlırların hədəfələrə əlaqə onlara güllürdü. "Hərif" imzalı müəllifin "Nifretname" seirindən bir parçaya diqqət edək:

**Durma yol üstə, kablayı,
gəl çəkilək bir az yana,
Gör (student) qatarını, dinnə,
gedirərək santana.
Getdi birisi Moskvaya, etmə
ümidi qayıtmaga,
Kursu çıxanda başlayır çulu,
palazı satmağa.
"Madmazel" aləmin görüb,
donbalanır sola-sağ,
Fatmanı görçəyin deyir:
Ax ti bolşoy qurbaba.
Canını qurban eləyir elmli-başlı
cəyrana.**

Demokratik düşüncəyə meylli olan "Lək-lək" öz səhifelerində dərc olunmuş felyon, satirik məqalələrdə sadəcə və avam kəndlilərin bərəvə

ermənilərin müsəlmanlara verdiyi sıxıntılar içərisində yaşadıqlarını açıqa təqnid edirdi. Maraq doğuran cəhətlərdən biri də budur ki, bütün bunnulara özümüzükülərin günahkar olduğu aşkar görünür. Jurnalın ikinci sayında dərc olunmuş "İnsaniyyət" məqaləsi bu mənədən diqqəti çəkir. "Müqəllid, yaxud Noxtal" imzalı müəllif yazır:

..."Məsələn, bir günü biri gələb deyir: — Cənab müdür, axır son bir ağılli adamsan. Sən bilsərsən. Bax bu kəndlilər ki, bu qədər müsəlmanı burada qoyub, gedib ermənilərdən, cuhudulardan alış-veriş eləyirlər. Tez buna bir əlacap! Əsnaf lap yandı, qırıldı..." Məlum olur ki, nəinki kəndlilər, sadıqlılar, elə oxumuşular, mollalar da özünükülərlə al-ver etməyib, xeyiri ermənilərlə, rüslərlə, cuhudulara verirler. Burda yazı müəllifinin ifşa hadəfləri aşkar görünür. Və "Noxtal" cənabları belələrinə məsxərəyə qoymaqdan əkinin: "İstəyirəm gedim deyim ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, əvvəl-axınlardan alınası seydird, dəha biz bu ağaların zəhmətinə razı olmırıq ki, burdan Moskova-filana getsinlər. Özüm-zümə bu cavabları verəndən sonra hansı dükana gedirəm ki, ay kişii, heç Mehdi Tağıyevin avtomobil paprosundan sizdə tapılar? Deyirler yoxdur. Tağıyevin çitimi-bezini valla tamırmam ki, tutum kəndlilərinin gözünə dürtüm ki, bax, bütün-bütüne papirosdan bezo ki mi qədər fabrikalar vərəsənərək özləri halları ciddi təqnid olunur.

Sonra düşündürəm ki, kəndlilərə deyim ki, bu çay-səkər murdardı. Bunu ne alın, na da satın! Na de için! Onda da öz sözündən utanıram. Men bu yekelikdə yalnız necə deyim? Halbuki bunları cənab müctəhidlər özləri deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, birce manə de görüb u bəzzazalar özləri şəkəri və çay, parçanı haradan alırlar? Yainki bu moskvachi, tilfisçilər çiti, mahudu haradan gotırırlar? Lap mat qalib deyəcəyim erməniyən, urusdan, cuhuddan. O da deyəcək sərkər, bəs eləse bizi məzur tutun. Bu ki, ay kəndlilər qardaş, o şəhərə papağına qurban olsun, axtı təəssüb din təssibib. Onda yenə düşündürəm ki, bu zəmanətin məxlülu söz mətələ deyil. Deyəcək ay cənab, bir

